



Маріупольський  
державний  
університет

**ІННОВАЦІЇ  
В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ:  
ТЕОРІЯ, ПЕРСПЕКТИВИ, ШЛЯХИ ЗАГРОВАДЖЕННЯ У  
ПРАКТИКУ**

**Збірник матеріалів  
III Всеукраїнської науково-практичної конференції**



**Київ - 2024**



Інновації в дошкільній освіті: теорія, перспективи, шляхи запровадження у практику: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 28 березня 2024 року / за заг. ред. Ю.О.Демидова. Маріуполь: МДУ, 2024. 207 с.

**Редакційна колегія:**

- Голова** – Микола ТРОФИМЕНКО, ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;
- Заступник голови** – Олена БУЛАТОВА, перший проректор МДУ, доктор економічних наук, професор;
- Члени оргкомітету:**
- Юлія ДЕМИДОВА, завідувач кафедри дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент;
  - Катерина КРУТІЙ, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти;
  - Ольга ФУНТИКОВА, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти;
  - Світлана МАКАРЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти;
  - Оксана ПОПОВСЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти;
  - Вікторія ЯЙЛЕНКО, старший викладач кафедри дошкільної освіти;
  - Ірина ДЕСНОВА, в. о. завідувача кафедри практичної психології, кандидат педагогічних наук, доцент;
  - Оксана ГОЛЮК, завідувач кафедри педагогіки та освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

Рекомендовано до друку Вченою радою психолого-педагогічного факультету  
Маріупольського державного університету  
(протокол № 10 від 28 березня 2024 року)

Статті публікуються в авторській редакції

© Колектив авторів, 2024

© Кафедра дошкільної освіти МДУ, 2024



Шиян В.В.,

здобувач 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти,  
освітня програма «Практична психологія»

Маріупольський державний університет, м. Київ

Науковий керівник

Крутій К.Л.,

д. пед. наук, професорка,

професорка кафедри дошкільної освіти

Маріупольський державний університет, м. Київ

## ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ У РОБОТІ З ПІДЛІТКАМИ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ ТА ПІДТРИМКИ ПОЗИТИВНОЇ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ

У сучасному світі вироблення позитивної гендерної самоідентифікації у підлітків та подолання гендерних стереотипів стають дедалі важливішим завданням. Перехідний вік від дитинства до дорослості є критичним періодом, коли формуються цінності, уподобання та гендерна ідентичність. У цьому контексті виникає потреба в застосуванні інноваційних підходів, які б допомагали молоді зрозуміти себе та світ навколо їх, незалежно від стереотипів.

На сьогоднішній день гендерні стереотипи не тільки існують, але і активно відтворюються в суспільстві через різноманітні канали, такі як медіа, освіта та культурні норми. Ці стереотипи часто призводять до того, що підлітки відчують тиск відповідати певним гендерним очікуванням, які можуть бути обмежувальними та непродуктивними. На це впливає багато чинників, як зовнішніх, так і внутрішніх. Завдяки цього діти можуть відчувати себе пригнічено, порушуватися, як фізичний так і моральний фон, що призводить до захворювань та поганої успішності в школі, спілкування з друзями, родиною, також може призводити до стресу, невпевненості та низької самооцінки у підлітків [1].

Гендерні стереотипи відіграють суттєву роль у формуванні ідентичності та соціальних взаємодій підлітків. Ці стереотипи визначають, як очікується, що хлопці та дівчата повинні поводитися, виглядати та спілкуватися в суспільстві, у школі, у родині та через медіа. На відміну від дорослих, підлітки перебувають у процесі формування своєї особистості, і гендерні стереотипи можуть впливати на їхнє розуміння власної статі, ролей та можливостей. Прояви гендерних стереотипів у відношенні до підлітків можуть бути різноманітними. Наприклад, хлопцям може бути накладено очікування бути сильними, незалежними та амбітними, водночас заборонено виражати емоції або проявляти інтереси, які сприймаються як «жіночі». Дівчата, у свою чергу, можуть стикатися з очікуванням бути гарними, емоційно чутливими та схильними до догляду за іншими.

Гендерні стереотипи також можуть впливати на вибір професій, участь у спортивних заходах та академічні досягнення.



Однак важливо розуміти, що гендерні стереотипи це не тільки негативний вплив. Вони можуть бути інструментом соціалізації, але також можуть обмежувати індивідуальний розвиток та вибір. Подолання гендерних стереотипів у відношенні до підлітків вимагає комплексного підходу. Наприклад, освітні програми, спрямовані на підвищення гендерної свідомості, розвиток критичного мислення та сприяння самовизначенню можуть сприяти зниженню впливу стереотипів. Важливо створити сприятливі умови для того, щоб підлітки могли вільно вибирати свої інтереси, розвиватися та досягати успіху незалежно від статі.

Усунення гендерних стереотипів у відношенні до підлітків може призвести до більшої рівності та інклюзивності в суспільстві. Забезпечення підліткам можливості самовираження та розвитку відповідно до їхніх власних потреб і бажань є важливим кроком у побудові більш справедливого та рівного суспільства.

Одним з ключових напрямків роботи з підлітками є застосування інтерактивних методик та ігор, спрямованих на переосмислення гендерних ролей та стереотипів. Ігри, дискусії та рольові ігри можуть допомогти підліткам зрозуміти, що гендерне ставлення має бути більш гнучким та відкритим. Крім того, створення безпечного простору, де підлітки можуть вільно висловлювати свої думки та експериментувати зі своєю гендерною ідентичністю, є важливим елементом роботи.

Для того щоб підтримати позитивну самоідентифікацію, важливо створити середовище, де підлітки можуть вільно висловлювати себе та бути прийнятими такими, які вони є. Це може включати в себе формування груп підтримки, де молоді люди можуть обговорювати свої думки та почуття щодо гендерної ідентичності, а також розвиток програм, які спрямовані на підвищення самооцінки та самоповаги. Крім того, важливо забезпечити доступ до інформації та ресурсів, що допомагають підліткам зрозуміти та прийняти свою гендерну ідентичність, такі як книги, відеоматеріали та онлайн-ресурси. Такі заходи можуть сприяти формуванню позитивного ставлення до себе та підвищенню самоприйняття у підлітків [5].

Використання інноваційних підходів у роботі з підлітками є важливим елементом боротьби з гендерними стереотипами та підтримки позитивної самоідентифікації. Ці підходи допомагають молодим людям зрозуміти, що гендерна ідентичність — це їхнє власне внутрішнє переживання, яке не повинне обмежувати їх у житті. За допомогою інноваційних методик можна сприяти створенню більш рівного, гнучкого та дружнього до всіх гендерного середовища.

Гендерні стереотипи у відношенні до підлітків є складною проблемою, яка потребує уважного аналізу та дієвих стратегій подолання. Розуміння впливу цих стереотипів на формування ідентичності та розвиток підлітків допомагає розробити ефективні методи боротьби з ними.

Для досягнення успішних результатів у подоланні гендерних стереотипів необхідно впровадження комплексних програм та заходів у школах, сім'ях та



суспільстві загалом. Ці програми повинні спрямовуватися на розвиток гендерної свідомості, підвищення критичного мислення, стимулювання самовираження та самовизначення підлітків.

Важливо також створювати умови для вільного вибору та розвитку підлітків, незалежно від їхньої статі. Забезпечення рівних можливостей для всіх членів суспільства сприятиме побудові більш справедливого та інклюзивного середовища.

Отже, подолання гендерних стереотипів у відношенні до підлітків вимагає спільних зусиль усіх сфер суспільства. Лише шляхом розуміння, освіти та взаємного підтримки ми можемо створити умови для розвитку здорової гендерної ідентичності та самовизначення усіх наших молодих людей.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Громадська організація Інсайт: Гендерні стереотипи та ролі очима молоді. URL: [https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/Lets-Speak-Gender\\_ua.pdf](https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/Lets-Speak-Gender_ua.pdf)
2. Кікінежді О. М., Кізь О. Б. Формування гендерної культури молоді : [методичні матеріали до тренінгової програми] / О. М. Кікінежді, О. Б. Кізь. - Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2009. 160 с.
3. Крутій К.Л., Янкович О.І. Гендерна пасіонарність дошкільників як показник рівня сформованості ігрової діяльності / Методологічні та методичні проблеми викладання соціально-економічних дисциплін у сучасному освітньому процесі : Матеріали доповідей (тез, статей) учасників VII науково-практичної конференції (14 грудня 2017 року) / за наук. ред. д-р філос. наук, доц., доц. кафедри гуманітарних наук Херсонської державної морської академії А. М. Лещенко; канд. істор. наук Б. М. Зека / упор. А. С. Гарбарук. – Луцьк : Волиньполіграф, 2018. С.20-26.
4. Крутій К. Л. Гендерно-чутливі індикатори для створення освітніх програм для дітей старшого дошкільного віку // Гендерна політика міст : історія і сучасність : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 6 – 7 жовтня 2015 р. / [редкол.: Н. В. Бібік, Г. Г. Фесенко, З. О. Першай та ін.] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. Вип. 5. С.155-157.
5. Центральне міжрегіональне управління Міністерства юстиції: Що таке гендерні стереотипи та як із ними боротися?. URL: <https://centraljust.gov.ua/news/info/scho-take-genderni-stereotipi-ta-yak-iz-nimi-borotisya>